

Þjóðfélagsfræði - Sjálfsmyndin

Hluti: 1.1 Hver er ég ?

Hugtök:

<i>Eineggja tvíburar</i>	<i>bliźniaki jednojajowe</i>
<i>Erfðafræðilega ákvarðaðir þættir</i>	<i>genetycznie dziedziczne cechy</i>
<i>Erfðir</i>	<i>dziedziczenie, dziedzictwo, dziedziczność</i>
<i>Félagsleg hegðun</i>	<i>zachowanie społeczne</i>
<i>Félagslegar þarfir</i>	<i>potrzeby społeczne</i>
<i>Félagslegur bakgrunnur</i>	<i>zaplecze społeczne</i>
<i>Félagsmótun</i>	<i>uksztaltowanie społeczne</i>
<i>Gen</i>	<i>gen</i>
<i>Greind</i>	<i>nteligencja, bystrość</i>
<i>Hópsérkenni</i>	<i>cechy grupowe</i>
<i>Litningapör</i>	<i>para chromosomów</i>
<i>Líffræðilegar þarfir</i>	<i>potrzeby biologiczne</i>
<i>Persónuleg sérkenni</i>	<i>cechy osobowe</i>
<i>Persónuleiki</i>	<i>osobowosc</i>
<i>Rökræn hugsun</i>	<i>myślenie logiczne</i>
<i>Samkennd</i>	<i>kondolencje</i>
<i>Sérkenni</i>	<i>cechy indywidualne</i>
<i>Sérstakur</i>	<i>szczególny, wyjątkowy</i>
<i>Sjálfsmynd</i>	<i>samoobraz, wyobrażenie o sobie</i>
<i>Tvíeggja tvíburar</i>	<i>bliźniaki dwujajowe</i>
<i>viðmið</i>	<i>kryterium</i>

Hluti: 1.2 Ég og hinir

Hugtök:

<i>Félagsleg hlutverk</i>	<i>rola społeczna</i>
<i>Félagslegir rammar</i>	<i>ramy społeczne (parametry społeczne)</i>
<i>Fjarhópur</i>	<i>grupa odizolowana</i>
<i>Frumhópur</i>	<i>grupa pierwotna</i>
<i>Hlutverkaspenna</i>	<i>podeksycytowanie rolą</i>
<i>Jafnrétti</i>	<i>równouprawnienie</i>

<i>Kynbundnar væntingar</i>	<i>oczekiwania wynikające z płci</i>
<i>Kynhlutverk</i>	<i>rola płci</i>
<i>Staða</i>	<i>stan</i>
<i>Staðalmyndir</i>	<i>wzorce szablonowe</i>
<i>Þyrping</i>	<i>grono ludzi</i>

Hluti: 1.3 Fjölskyldan

Hugtök:

<i>Barnasáttmáli SP - ustawa o prawach dzieci ustanowiona przez narody zjednoczone</i>	
<i>Barnaverndarnefnd</i>	<i>komitet d\ś opieki nad dziećmi</i>
<i>Dánartíðni</i>	<i>liczba zgonów w danym roku</i>
<i>Eingifti</i>	<i>jednożeństwo</i>
<i>Félagsleg einkenni</i>	<i>cechy społeczne</i>
<i>Félagsmótun</i>	<i>ukształtowanie społeczeństwa</i>
<i>Fjölskyldan</i>	<i>rodzina</i>
<i>Fjölskyldan sem framleiðslueining - rodz. jako jednostka produkcyjna</i>	
<i>Fjölskyldan sem hornsteinn samfélagsins - rodz. jako podstawa społeczeństwa</i>	
<i>Fjölskyldan sem neyslueining - rodzina jako jednostka konsumpcyjna</i>	
<i>Fæðingartíðni</i>	<i>liczba urodzin przypadająca na dany rok</i>
<i>Hreppsómagi</i>	<i>miejscowy nieudacznik, nieudacznik społeczny</i>
<i>Kjarnafjölskyldan</i>	<i>rodzina podstawowa</i>
<i>Kynþáttur</i>	<i>rasa, plemię</i>
<i>Niðursetningur</i>	<i>inauguracja, założenie</i>
<i>Raðgifti</i>	<i>wielżeństwo</i>
<i>Sjálfspurftarbúskapur</i>	<i>rolnictwo samowystarczalne</i>
<i>Staðfest samvist</i>	<i>związek potwierdzony, związek zalegalizowany</i>
<i>Stórfjölskyldan</i>	<i>duża rodzina</i>
<i>Vesturlönd</i>	<i>państwa zachodnie</i>
<i>Viðhorf</i>	<i>stosunek, nastawienie, opinia</i>
<i>Þróunarlönd</i>	<i>kraje rozwijające się</i>

Þjóðfélagsfræði – Réttindi og skyldur

Hluti: 2.1 Að vera unglingur

Hugtök:

<i>Ellilífeyrir</i>	<i>emerytura</i>
<i>Ferming</i>	<i>bieżmowanie</i>
<i>Framfærsluskylda</i>	<i>obowiązek utrzymywania</i>
<i>Franska byltingin 1789</i>	<i>Rewolucja Francuska</i>
<i>Frelsisstríðið í Bandaríkjunum 1775-1783</i>	<i>Wojna o niepodległość w USA</i>
<i>Fæðingarorlof</i>	<i>urlop macierzyński, urlop wychowawczy</i>
<i>Grunnþarfir</i>	<i>potrzeby podstawowe</i>
<i>Lífeðlislegar þarfir</i>	<i>potrzeby niezbędne do życia</i>
<i>Lýðræðisþjóðfélag</i>	<i>społeczeństwo demokratyczne</i>
<i>Mannréttindi</i>	<i>prawa człowieka</i>
<i>Pólítískir fangar</i>	<i>więźniowie polityczni</i>
<i>Ríkisborgari</i>	<i>obywatel</i>
<i>Sakhæfi</i>	<i>oskarżenie</i>
<i>Sjálfraði</i>	<i>samodecydowanie</i>
<i>Stjórnarskrá</i>	<i>konstytucja</i>
<i>þarfapíramíði Maslows</i>	<i>Piramida potrzeb w.g Masłowa</i>
<i>Þjóðfélag</i>	<i>naród</i>
<i>Þörf fyrir lífsfyllingu</i>	<i>potrzeba zadowolenia z życia</i>
<i>Þörf fyrir sjálfsvirðingu</i>	<i>potrzeba samarespektu</i>
<i>Ærumeiðing</i>	<i>obraza</i>
<i>Öryggisþarfir</i>	<i>potrzeba bezpieczeństwa</i>

Hluti: 2.2 Menntun

Hugtök:

<i>Einkaskólar</i>	<i>prywatna szkoła</i>
<i>Formleg menntun</i>	<i>formalne wykształcenie</i>
<i>Iðnbyltingin</i>	<i>rewolucja przemysłowa</i>
<i>Kjarnafjölskyldan</i>	<i>rodzina podstawowa</i>
<i>Opinberir skólar</i>	<i>szkoły publiczne</i>

<i>Óformleg menntun</i>	<i>wyksztalcenie nieformalne</i>
<i>Raunhæfni</i>	<i>realia</i>
<i>Sjálfspurftarbúskapur</i>	<i>rolnictwo samowystarczalne</i>
<i>Skólaskylda</i>	<i>obowiazek uczęszczania do szkoły</i>
<i>Upplýsingabyltingin</i>	<i>rewolucja w dziedzinie informacji</i>
<i>Verkalýðsstétt</i>	<i>klasa robotnicza</i>

Þjóðfélagsfræði – Hverjir ráða ?

Hluti: 3.1 Samfélög

Hugtök:

<i>Félagsmótun</i>	<i>uksztaltowanie społeczne</i>
<i>Frumbyggjar</i>	<i>tubylcy</i>
<i>Frummótun</i>	<i>uksztaltowanie pierwotne</i>
<i>Gildi</i>	<i>wartość</i>
<i>Heimsmynd</i>	<i>wzorzec światowy (obraz światowy)</i>
<i>Núliðun</i>	<i>samopoczucie obecne</i>
<i>Óskráð viðmið</i>	<i>kryterium niezajerestrowane (nieprzyjęte)</i>
<i>Ríki</i>	<i>kraj, państwo, stan</i>
<i>Samfélag</i>	<i>społeczeństwo</i>
<i>Samfélagsleg hugsun</i>	<i>społeczne myślenie</i>
<i>Siðmótun</i>	<i>kształtowanie zasad</i>
<i>Skandinavía</i>	<i>Skandynawia</i>
<i>Skráð viðmið</i>	<i>kryterium zarejestrowne (przyjęte)</i>
<i>Vestur-Íslendingur</i>	<i>islandczyk zachodni</i>
<i>Viðmið</i>	<i>kryterium</i>
<i>Þjóð</i>	<i>naród</i>
<i>Þjóðernisminnihluti</i>	<i>mniejszość narodowa</i>
<i>Þjóðfélag</i>	<i>społeczeństwo</i>

Hluti: 3.2 Lýðræði og vald

Hugtök:

<i>Aðall szlachta,</i>	<i>arystokracja</i>
<i>Beint lýðræði</i>	<i>demokracja bezpośrednia</i>

<i>Beint vald</i>	<i>władza bezpośrednia</i>
<i>Borgaraleg réttindi</i>	<i>prawa miejskie</i>
<i>Einræði</i>	<i>dyktatura</i>
<i>Félagsvísindamaður</i>	<i>naukowiec społeczny</i>
<i>Fulltrúalýðræði</i>	<i>przedstawiciel demokracji</i>
<i>Idiótar</i>	<i>idioci</i>
<i>Keisari</i>	<i>cesarz, car</i>
<i>Kjörgengi</i>	<i>grupa wyborcza, okręg wyborczy</i>
<i>Kjörstaður</i>	<i>miejsce wyborcze</i>
<i>konungur</i>	<i>król</i>
<i>Kosningaréttur</i>	<i>prawo wyborcze</i>
<i>Löglegt vald</i>	<i>legalna władza</i>
<i>Lýðræði</i>	<i>demokracja</i>
<i>Lýðveldi</i>	<i>republika, Rzeczpospolita</i>
<i>Mannréttindi</i>	<i>prawa człowieka</i>
<i>Mesópótamía</i>	<i>Mezopotamia</i>
<i>Óbeint lýðræði</i>	<i>pośrednia demokracja</i>
<i>Óbeint vald</i>	<i>pośrednia władza</i>
<i>Ólöglegt vald</i>	<i>nielegalna władza</i>
<i>Samfélag</i>	<i>społeczeństwo</i>
<i>Setuverkfall</i>	<i>strajk okupacyjny</i>
<i>Stéttarfélag</i>	<i>związek zawodowy</i>
<i>Stjórnarskrá</i>	<i>deklaracja rządowa, Konstytucja</i>
<i>Stjórn málafræðingur</i>	<i>specjalista do spraw politycznych</i>
<i>vald</i>	<i>władza</i>
<i>Valdapíramíði</i>	<i>piramida władzy</i>
<i>Verkfall</i>	<i>strajk</i>
<i>Vesturlönd – Vestræn lönd</i>	<i>kraje zachodnie</i>
<i>Vistarband</i>	<i>związek meldunkowy</i>
<i>Vistarskylda</i>	<i>obowiązek meldunkowy</i>
<i>Þingræði</i>	<i>przemowa parlamentarna</i>
<i>Þjóðaratkvæðagreiðsla</i>	<i>referendum</i>
<i>Þjóðfundur</i>	<i>zgromadzenie narodowe</i>
<i>Þræll / ambátt</i>	<i>niewolnik\nniewolnica</i>
<i>Þrælasamfélag</i>	<i>stowarzyszenie niewolników</i>

Hluti: 3.3 Stjórnskipan

Hugtök:

<i>Alþingi</i>	<i>parlament</i>
<i>Ákærvald</i>	<i>prawno do oskarżenia</i>
<i>Dómsvald</i>	<i>władza sądownicza</i>
<i>Einkamál (lög)</i>	<i>sprawa cywilna</i>
<i>Einkamálalöggjöf</i>	<i>kodeks cywilny</i>
<i>Fastanefndir Alþingis</i>	<i>stałe komisje parlamentarne</i>
<i>Fjárlög</i>	<i>ustawa budżetowa\budżet</i>
<i>Forseti Íslands</i>	<i>prezydent Islandii</i>
<i>Forseti Alþingis</i>	<i>szef rządu</i>
<i>Forsætisráðherra</i>	<i>premier</i>
<i>Framkvæmdavald</i>	<i>władza wykonawcza</i>
<i>Frumvarp</i>	<i>projekt ustawy</i>
<i>Fulltrúalýðræði</i>	<i>reprezentant demokracji</i>
<i>Gæsluvarðhald</i>	<i>areszt śledczy</i>
<i>Hagsmunahópar</i>	<i>grupy zainteresowane</i>
<i>Héraðsdómur</i>	<i>sąd okręgowy</i>
<i>Hjúskaparlöggjöf</i>	<i>kodeks małżeński</i>
<i>Hæstiréttur</i>	<i>sąd najwyższy</i>
<i>Kjördæmi</i>	<i>okręg wyborczy</i>
<i>Kjörstaður</i>	<i>miejsce wyborcze</i>
<i>Lýðræði</i>	<i>demokracja</i>
<i>Lýðveldi</i>	<i>republika\rzeczpospolita</i>
<i>Lög</i>	<i>prawo,ustawa</i>
<i>Löggjafarvald</i>	<i>władza ustawodawcza</i>
<i>Lögheimili</i>	<i>stały adres</i>
<i>Lögreglusamþykktir</i>	<i>akceptacja policji</i>
<i>Mannréttindi</i>	<i>prawa człowieka</i>
<i>Málstofa Alþingis</i>	<i>siedziba parlamentu</i>
<i>Meirihlutastjórn</i>	<i>rząd większości</i>
<i>Opinber mál (lög)</i>	<i>język urzędowy</i>
<i>Rauði krossinn</i>	<i>czerwony krzyż</i>

Ráðherra	minister
Refsilög	kodeks karny
Reglugerð	rozporządanie
Ríkislögreglustjóri	naczelnny szef policji
Ríkisráð	rada państwa
Ríkisstjórn	rząd
Sakhæfi	oskarzenie
Samfélag	społeczeństwo
Stjórnarfrumvarp	projekt ustawy rządowej
Stjórnarskrá	konstytucja
Sveitarfélög	związki zawodowe
Sveitarstjórn	zarząd gminy
Verkalýðsfélög	związki zawodowe
Þingflokkur	ugrupowanie parlamentarne
Þingforseti	przewodniczący parlamentu
Þingmannafrumvörp	projekt parlamentarny
Þingnefndir	komitety parlamentarne
Þingræði	przemowa parlamentarna
Þjóðaratkvæðagreiðsla	wybory
Þjóðfélag	naród, społeczeństwo
Þrískipting ríkisvaldsins	trzystopniowa władza państwowa

Þjóðfélagsfræði – Samastaður í heiminum

Hluti: 4.1 Hvað er að vera Íslendingur ?

Hugtök:

Lífsskilyrði	warunki przeżycia
Náttúruöflin	siły natury
Vanþróað	zaczofany, na niższym etapie rozwoju
Afskekkt	odizolowany
Menntunarstig	stopień wykształcenia
Heilbrigðiskerfi	system opieki zdrowotnej
Lífslíkur	prawdopodobieństwo przeżycia
Einsleit þjóð	społeczeństwo jednolite
Þjóðkirkjan	kościół narodowy
Stjórnarfar	kierunki rządzenia

<i>Fordómar</i>	<i>upzedzenia, przesady</i>
<i>Samfélagshópar</i>	<i>grupy społeczne</i>
<i>Alþjóðavæðing</i>	<i>globalizacja</i>
<i>Frjálsræði</i>	<i>swoboda narodowa</i>
<i>Lífsstíll</i>	<i>styl życia</i>
<i>Netvæðing</i>	<i>ogólnoświatowy rozwój internetu</i>

Hluti: 4.2 Ísland og alheimssamfélagið

Hugtök:

<i>Ríki</i>	<i>państwo</i>
<i>Stjórnarfarsleg heild</i>	<i>całościowy plan rządowy</i>
<i>Fullvalda</i>	<i>suwerenny, niepodległy</i>
<i>Þjóð</i>	<i>naród</i>
<i>Stjórnmalastofnanir</i>	<i>urzędy państwowe</i>
<i>Yfirráð</i>	<i>władza, kontrola, panowanie</i>
<i>Smáríki</i>	<i>małe państwo</i>
<i>Hernaðarlega vanmáttug</i>	<i>słabość militarna</i>
<i>Einhæfir atvinnuvegir</i>	<i>branża jednostronna</i>
<i>Fiskveiðilögsaga</i>	<i>terytorium połowowe</i>
<i>Diplómatískar leiðir</i>	<i>kierunki dyplomatyczne</i>
<i>Ágreiningur</i>	<i>niezgoda, różnica zdań</i>
<i>Sendiráð</i>	<i>ambasada</i>
<i>Hafta og verndarstefna</i>	<i>wiązący kierunek ochrony</i>
<i>Fríverslun</i>	<i>sklep wolnocłowy</i>
<i>Tollur</i>	<i>cło</i>
<i>Þjóðarframleiðsla</i>	<i>produkcja narodowa</i>
<i>Þróunarlönd</i>	<i>kraje rozwijające się</i>
<i>Náttúruauðlindir</i>	<i>bogactwa naturalne</i>
<i>Fríverslunarsamtök</i>	<i>związek handlowców</i>
<i>Evrópusambandið</i>	<i>Unia Europejska</i>
<i>Viðskiptabandalag</i>	
<i>Yfirþjóðleg stofnun</i>	<i>związek ogólnoświatowy</i>
<i>Maastricht sáttmálinn</i>	<i>porozumienie Maastricht</i>
<i>Efnahags- og gjaldeyrissamvinna</i>	<i>współpraca ekonomiczna i finansowa</i>
<i>Utanríkismál</i>	<i>sprawy zagraniczne</i>
<i>Löggæslumál</i>	<i>sprawy prawne</i>

<i>Réttarfarsmál</i>	<i>wymiar sprawiedliwości</i>
<i>Frjálst flæði vöru</i>	<i>wolny rynek</i>
<i>Evópska efnahagsvæðið</i>	<i>europski rynek ekonomiczny</i>
<i>Sjálfhákvörðunarréttur</i>	<i>prawo do samodecydowania</i>
<i>Norrænt samstarf</i>	<i>współpraca krajów skandynawskich</i>
<i>Norðurlandaráð</i>	<i>Rada Krajów Skandynawskich</i>
<i>Norræna ráðherranefndin</i>	<i>komitet ministrów krajów skandynawskich</i>
<i>Atlantshafsbandalagið</i>	<i>Pakt Atlantycki</i>
<i>Stofnþjóðir</i>	<i>kraje założycielskie</i>
<i>Ráðstjórnarríkin</i>	<i>państwa rządzące</i>
<i>Stofnsáttmáli</i>	<i>porozumienie założycielskie</i>
<i>Alþjóðasamfélagið</i>	<i>społeczeństwo międzynarodowe</i>
<i>Efnahagur</i>	<i>korzyści materialne</i>
<i>Stórveldi</i>	<i>imperium</i>

Hluti: 4.3 Sameinuðu þjóðirnar

Hugtök:

<i>Sameinuðu þjóðirnar</i>	<i>narody zjednoczone</i>
<i>Félagsleg þróun</i>	<i>rozwój społeczny</i>
<i>Efnahagsleg þróun</i>	<i>rozwój ekonomiczny</i>
<i>Allsherjarþing</i>	<i>siedziba parlamentu</i>
<i>Öryggisráð</i>	<i>rada bezpieczeństwa</i>
<i>Fjárhags- og félagsmálaráð</i>	<i>rada finansów i rada społeczna</i>
<i>Gæsluverndarráð</i>	<i>rada ochrony</i>
<i>Alþjóðadómstóllinn</i>	<i>sąd międzynarodowy</i>
<i>Stórveldi</i>	<i>imperium</i>
<i>Neitunarvald</i>	<i>władza odmowy</i>
<i>Refsiaðgerðir</i>	<i>działania karne</i>
<i>Fastafulltrúi</i>	<i>stali przedstawiciele</i>
<i>Friðargæslusveitir</i>	<i>jednostki pokojowe</i>